

УДК 378

DOI 10.31494/2412-9208-2018-1-3-301-309

**Forming professionally significant qualities in modern specialist:
vectors of success**

**Формування професійно значущих якостей
сучасного фахівця: вектори успіху**

Nadezhda Chernukha,
doctor of pedagogical sciences,
professor

<https://orcid.org/0000-0003-2184-7406>

n_chernukha@gmail.com

Taras Shevchenko National
University

✉ Volodymyrska street, 64/13,
app. 35, Kyiv, 01601

Надія Чернуха,
доктор педагогічних наук, професор

Київський національний
університет імені Тараса
Шевченка

✉ вул. Володимирська, 64/13,
кім. 35, м. Київ 01601

Moinidgazani Hossein,
Postgraduate student

<https://orcid.org/0000-0001-7088-0964>

moinidhoss2012@gmail.com

Interregional Academy of personnel
management

✉ 2 Frometivska street,
Kyiv, 03039

Моїніджазані Хоссейн,
аспірант

ПрАТ “ВНЗ Міжрегіональна
Академія управління персоналом”

✉ вул. Фрометівська, 2,
м. Київ, 03039

Original manuscript received September 07, 2018

Revised manuscript accepted November 22, 2018

ABSTRACT

The article highlights some problems in forming professionally impotent qualities in future specialists in the conditions of universities. Experience of students' education in Ukraine is analyzed. The author substantiates the necessity of new approaches in improving the system of future specialists' professionally preparing in higher education.

The article describes a problem of personal and professional qualities forming in future specialist relying on theoretical and methodological background and modern researches in Pedagogic. It is presented that professionally significant qualities characterize abilities, what organically belonging to their structure and developing in the process of learning and professional activities. The basic approaches and models are outlined on defining professionally important personal qualities for student.

Different authors' views on the issue of personal and professionally significant qualities formation of future specialist to implementation of professional preparing are submitted. It is emphasized that in the process of preparing future specialist to professional activities, personal and professional qualities are importance, because their preparedness for interaction in future professional activities is a decisive indicator of their further successful professional activity. The article covers the problem of future specialist's professional establishment. It is proven that professional consciousness

(professional self-conception) includes one's image about themselves as a member of a professional community. These mindsets are proved to include characteristics that determine one's success – professionally important qualities (individual psychological qualities and personal relations). It is revealed that for today there is no single approach to the classification of professional qualities of a future specialist and their single list. In compiling such list it is expedient to use the professional approach (according to V. Ryzhikov), which provides a set of reference professional, personal and psychophysiological characteristics that are determined for a particular profession.

Keywords: *professionally significant personal qualities, professional qualities, personal qualities, abilities, socio-cultural space, social pedagogical discourse.*

Вступ. Сучасні виклики освітнього простору, модернізаційні та трансформаційні процеси в галузі освіти, орієнтація вітчизняної освіти на європейський освітній простір потребує суттєвої перебудови змісту підготовки майбутніх фахівців. Професійна освіта має забезпечувати пріоритетність розвитку особистості; виховання в неї високих моральних якостей; підготовку фахівця, здатного впроваджувати науково обґрунтовану систему цілей, завдань, пріоритетів, засобів підвищення ефективності професійної діяльності; формувати особистість, здатну усвідомлювати своє місце та роль у контексті вітчизняних та загальноцивілізаційних трансформацій.

Зазначимо, що підготовка фахівця такого рівня неможлива без оволодіння знаннями та вміннями як фундаментального, так і прикладного характеру; засвоєння загальнолюдських моральних принципів та норм; належного рівня моральної культури і професійно значущих якостей; самостійного орієнтування в розмаїтті нестандартних ситуацій; здатності ефективно вирішувати ті чи інші завдання в професійному полі та сучасному соціокультурному соціумі.

Методи та методики дослідження. В останні роки проблема вивчення терміна “професійно значущі якості особистості” привертає все більшу увагу науковців, хоча в науковій літературі немає однозначного підходу до його визначення. Таке поняття, як “професійні якості” часто розглядається в психолого-педагогічній літературі як “прояв психічних особливостей особистості, необхідних для засвоєння спеціальних знань, умінь та навичок, для досягнення ефективності у професійній діяльності” [Силкін, 2011].

Останнім часом з'явилась значна кількість наукових доробок, присвячених дослідженню професійно значущих якостей особистості. Внесок у розвиток педагогічної науки зробили такі вітчизняні науковці, як Р. Гейзерська, Н. Головач, М. Лобур, О. Силкін, М. Федоренко та ін. Однак вивчення професійно значущих якостей особистості залишається актуальним питанням сучасної професійної освіти [Пет'ко, 2014; Пет'ко, 2015; 2017; Ryzhikov, 2018], соціалізації особистості [Чернуха, 2013; 2014; 2015; 2016; Guk, 2017].

Тому мета статті – розкрити зміст поняття “професійно значущі якості сучасного фахівця” та їх роль у професійній підготовці.

Результати та дискусії. Питання професійної підготовки та розвитку особистості цілком обґрунтовано посідає особливе місце серед великого кола проблем соціально-педагогічних досліджень. Професійний розвиток особистості це процес формування ансамблю професійно значущих якостей, які виражають цілісну структуру та особливості її майбутньої практичної діяльності. Основними показниками розвитку особистості професіонала виступає система професійних знань, умінь, навичок та розвинені професійно значущі якості; відповідно до викликів часу – це загальні, фахові і професійні та особистісні компетенції, програмні результати.

До “професійних якостей” науковці відносять: інтелектуальні (мислення), емоційні (почуття), вольові (здатність до саморегуляції), моральні (поведінка), організаторські тощо [Шадриков, 2004: 57].

Поділяємо думку про те, що професійні (ділові) якості як складові моральних, вольових та організаторських рис формуються відповідно до індивідуально-психологічних особливостей особистості, що відображають специфіку її здібностей, характеру, темпераменту, волі та світогляду.

Зауважимо на те, що відомий дослідник В. Бодров трактує це поняття як: “уся сукупність психологічних якостей особистості, а також цілий ряд фізичних, антропометричних, фізіологічних характеристик людини, які визначають успішність навчання і реальної діяльності” [Бодров, 2001: 223].

Відтак, перелік професійно значущих якостей для кожної діяльності є специфічним (за їх складом, ступенем вираженості, характером взаємозв'язку між ними тощо) та визначається за результатами психологічного аналізу діяльності, складання її професіограми та психограми.

На думку В. Бодрова, *професійно значущі якості* виступають у ролі тих внутрішніх психологічних характеристик суб'єкта, у яких відображаються зовнішні специфічні впливи факторів конкретного трудового процесу, що виступають у формі професійних вимог до особистості. Окрім того, значення професійно значущих якостей в успішності освоєння та реалізації в професійній діяльності визначається тим, що в них проявляються всі основні характеристики структури особистості, які визначають психологічні особливості системи діяльності: мотиваційно-потребнісні, когнітивні, психомоторні, емоційно-вольові та ін. [Бодров, 2001: 96].

Проведені В. Бодровим дослідження дозволили виявити особливості динаміки професійно значущих якостей протягом усього професійного шляху людини. В онтогенезі найбільш стабільними показали себе якості, пов'язані з типологічними особливостями вищої нервової діяльності (характеристики темпераменту, екстра-, інтроверсія, нейротизм, емоційна реактивність). На його переконання, особистісні якості більш мінливо демонструють себе в ході професійної діяльності, ніж набуті професійні [Бодров, 2001: 178]. Вагомим ми вважаємо висновок ученого про те, що розвиток професійних здібностей – процес

взаємозв'язаної й цілеспрямованої сукупності професійно значущих якостей суб'єкта праці, але в реальному житті всі ці якості розвиваються далеко не завжди в потрібній єдності.

Українська вчена Р.Гейзерська поняття “професійно значущі якості магістра економічного профілю” визначає як комплекс логічно та діалектично пов'язаних між собою взаємовпливових індивідуально-особистісних рис і здібностей, що зумовлюють одна одну, актуалізуються на рівні професійних завдань, на поведінковому рівні та в процесі соціалізації особистості, що сприяють успішності професійної діяльності в науковій і викладацькій сфері й виробництві [Гейзерська, 2008: 9].

На думку Н.Головач [Головач, 2016], професійно значущі якості – це властивості суб'єкта праці в цілому, які не можуть розглядатися як щось однозначно задане і незмінне. Під час оволодіння професійною діяльністю вони розвиваються, але нерівномірно, складаються прийоми їх компенсації, вдосконалюється структура; вони складають передумову для професійної діяльності та вдосконалюються, оскільки людина, працюючи, змінюється.

Відтак, професійно значущі якості особистості є комплексом логічно і діалектично пов'язаних між собою взаємовпливових і взаємозумовлених індивідуально-особистісних рис і здібностей, які актуалізуються на рівні професійних завдань, на поведінковому рівні та в процесі соціалізації особистості й сприяють успішності її професійної діяльності.

Про професійно значущі якості можна говорити, розглядаючи також окремі риси особистості на найвищому рівні. Так, Н.Кузьміна [Кузьміна, 1989] на основі педагогічних здібностей аналізує ставлення вчителя до своєї справи, що є якістю високого соціального рівня.

Здібності завжди виступають у тій чи іншій взаємодії, утворюючи своєрідний ансамбль творчих можливостей людини. Здібності не просто співіснують і не залежно одна від одної. Кожна здібність змінюється, набираючи якісно іншого характеру, залежно від наявності і ступеня розвитку різних її компонентів. Отже, поняття “професійно значущі якості” так чи інакше, в першу чергу, пов'язане з поняттям “здібності”, що, в свою чергу, поєднане з поняттям “цілісної структури особистості”. Взагалі, “здібності” здебільшого розглядають як деякий комплекс органічно пов'язаних компонентів.

На думку О.Силкіна [Силкін, 2011], професійно значущі якості одного й того ж фахівця в різних організаціях можуть бути різними або протилежними. Відтак, перелік необхідних професійно значущих якостей учений пропонує розробляти з урахуванням особливостей кожної окремо взятої організації та посади, відповідно до специфіки діяльності і корпоративної культури компанії (організації, установи, підприємства тощо).

Для цього вчений запропонував використовувати таку технологію.

Етап 1. Аналіз діяльності фахівця (де встановлюються основні функції та операції, які виконує працівник).

Етап 2. Аналіз критичних моментів (після визначення ключових особливостей діяльності проводять аналіз критичних моментів – для цього необхідно передбачити якомога більше складних професійних ситуацій, з якими щоденно має справу фахівець).

Етап 3. Складання переліку професійно значущих якостей (на основі отриманих даних визначають якості, необхідні або які згодом знадобляться фахівцю для успішного виконання завдань на посаді; визначають якості щодо кожної конкретної функції і критичної ситуації; проводять аналіз складеного переліку професійно значущих якостей та відсіюють близькі за значенням якості, об'єднують схожі за їх характеристиками).

Етап 4. Визначення вагового коефіцієнта кожної професійно значущої якості (проводять ранжування якостей за ступенем значущості). Ранжування проводять від найменш значущої до найбільш значущої якості, тобто найважливіша якість повинна мати вищий ранг. У підсумку 10–15 якостей, які отримали найвищий ранг, і є професійно значущими. Саме ця технологія виявлення професійно значущих якостей працівника є найбільш змістовною і повною [Силкін, 2011].

Під “професійно значущими якостями” О. Силкін [Силкін, 2011] розуміє сукупність якостей особистості, які визначають успішне виконання фахівцем своїх посадових обов'язків. В ієрархії професійно значущих якостей вони мають визначену послідовність залежно від їх значущості для певного виду діяльності.

Відомий учений В. Шадріков [Шадріков, 2004] “професійно значущі якості” розуміє як індивідуальні якості суб'єкта діяльності, що впливають на ефективність діяльності та успішність її освоєння. Надзвичайно важливим зазначаємо висновок В. Шадрікова: “...експериментальні дані показали, що найбільш ефективний спосіб розвитку професійно значущих якостей полягає в спеціальних вправах до початку діяльності, на окремих діях майбутньої діяльності ... у цих умовах і створюються найбільш сприятливі умови для формування рис оперативності у професійно значущі якості” [Шадріков, 2004: 56].

Усі визначення поняття “професійно значущі якості” є слушними і взаємодоповнюваними. Відтак, професійно значущі якості особистості є одними із найважливіших факторів професійної придатності. Вони не лише характеризують певні здібності, але й органічно входять у їх структуру, розвиваються в процесі навчання і професійної діяльності.

Висновки. Отже, з огляду на вищевикладене, “професійно значущі якості особистості” ми визначаємо як різноманітні по своїй природі індивідуально-особистісні риси, здібності, особливості та властивості людини, компетентності та компетенції, які проявляються під час набуття знань, вмінь, навичок у процесі фахової підготовки та професійної діяльності.

У статті здійснено соціально-педагогічний аналіз дефініції “професійно значущі якості сучасного фахівця” та висвітлено власного бачення цього поняття. Теоретичний аналіз наукової літератури дозволив

нам представити професійно значущі якості у вигляді набору якостей особистості, що дозволяють їй успішно виконувати певний вид діяльності, сприяють її професійному розвитку в обраній сфері діяльності, ефективно будувати індивідуальну траєкторію особистісного розвитку, професійну кар'єру.

Література

1. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности: учебное пособие для вузов / Бодров В.А. – Москва: ПЭР СЭ, 2001. – 511 с.
2. Гейзерська Р.А. Формування професійно-значущих якостей майбутніх магістрів економічного профілю у процесі фахової підготовки: автореф. дис... канд. пед. наук / Р.А.Гейзерська. – Луганськ, 2008. – 20 с.
3. Головач Н.В. Порівняльний аналіз сутності та змісту понять “професійно значущі якості” і “професійна компетентність” / Н.В.Головач. // Молодь і ринок : Щомісячний науково-пед. журнал. – 2016. – Вип. 9 (140). – С. 127 – 131.
4. Кузьмина Н.В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища / Н.В.Кузьмина. – Москва: Высшая школа, 1989. – 167 с.
5. Петько Л.В. Актуальність формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету / Л.В.Петько // Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”: зб. наук. пр. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – Вип. 33. – С. 128–141.
6. Петько Л.В. Виклики XXI століття для освітнього простору України / Л.В.Петько // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”]. Серія : Педагогіка : наук. журн. / Чорном. держ. ун-т імені Петра Могили; ред. кол. : О.П.Мещанінов (голова) [та ін.]. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2017. – Т. 303. Вип. 291. – С. 10–14.
7. Петько Л.В. Виховний потенціал методу ситуаційного аналізу (“Case study” method) у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету / Л.В.Петько // Науковий часопис НПУ імені М.Д.Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання : зб. наук. пр. ; за ред. академіка В.І.Бондаря. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015. – Вип. 27. – С. 133–140.
8. Петько Л.В. Філософсько-лінгвістичні ідеї розуміння міжлюдської комунікації у соціальному середовищі / Л.В.Петько // Наукові записки Національного ун-ту “Острозька академія”. Серія “Філологічна” : зб. наук. пр. / укл. І.В.Ковальчук, Л.М.Коцюк, С.М.Новоселецька. – Острог : Вид-во Національного ун-ту “Острозька академія”, 2015. – Вип. 53. – С. 309–312.
9. Силкін О. О. Зміст терміну “професійно значущі якості особистості” і технологія визначення цих якостей для окремого фахівця // Наукові праці. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія, 2011. – Вип. 9 (191) – Донецьк: ДВНЗ “ДонНТУ”.
10. Шадриков В.Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход / В.Д.Шадриков // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 8. – С. 17–19.
11. Чернуха Н.М. Інтеграційні процеси у вищій освіті: навчальний посібник / Н.М.Чернуха, – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 91 с.
12. Чернуха Н.М. Напрями освітологічної підготовки: соціологія освіти / Н.М.Чернуха // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2013. – № 1/2. – С. 19–24.
13. Чернуха Н. М. Реалізація поліпарадигмальної методології у сучасній вищій освіті / Н.М. Чернуха // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. –

2014. – № 3/4. – С. 17–22.

14. Чернуха Н.М. Ціннісні орієнтації у професійній підготовці фахівців: історичний дискурс / Н.М.Чернуха // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2016. – № 5. – С. 17–22.

i. Guk O. F., Chernuha N. M.. Socialization of student youth: vectors of success // Public administration. – 2017. – №5 (10). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/socialization-of-student-youth-vector-s-of-success>

15. Pet'ko Lyudmila. Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020 / Lyudmila Pet'ko // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America, 2017. – P. 467–472.

16. Pet'ko Lyudmila. The "Case Study" Method as Means of Formation of a Professionally Oriented Foreign Language Teaching Environment in University Conditions / Lyudmila Pet'ko // Intellectual Archive. – 2015. – Volume 4. – Num. 4

17. (July). Series "Education & Pedagogy". – Toronto : ShinyWordCorp. – PP. 48–65.

18. Ryzhykov V. A (2016). Technology of Development of the Lawyer's Psychogram and its Meaningful and Practical Component // Journal of Advanced Research in Law and Economics. Vol. VII. Issue 1(15) Spring, P. 100–108. [in English] DOI: <http://dx.doi.org/10.14505/jarleSci>

References

1. Bodrov V.A. (2001). *Psihologija professional'noj prigodnosti: uchebnoe posobie dlja vuzov* [Psychology of professional activity]. – Moskva: PER SIER, 511 p. [in Russian]

2. Ghezersjka R.A. (2008). *Formuvannja profesijno-znachushhykh jakostej majbutnikh magistriv ekonomichnogho profilju u procesi fakhovoji pidghotovky* [Formation of professionally significant qualities of future masters of economic profile in the process of professional training]: avtoref. dys... kand. ped. nauk. – Luhansk : B. v., 20 p. [in Ukrainian].

3. Gholovach N.V. (2016). *Porivnjalnyj analiz sutnosti ta zmistu ponjattj "profesijno znachushhi jakosti" i "profesijna kompetentnistj"* [Formation of professionally significant qualities of future masters of economic profile in the process of professional training] // Molod i rynek : Shhomisjachnyj naukovopedagogichnyj zhurnal. – Issue 9 (140). – P. 127–131. [in Ukrainian].

4. Kuz'mina N.V. (1989). *Professionalizm dejatel'nosti prepodavatelja i mastera proizvodstvennogo obuchenija proftehuchilishha* [Professionally activities of The teacher and master's Professionally activities of vocational training of vocational school]. – Moskva: Vysshaja shkola, 167 p. [in Russian]

5. Pet'ko L.V. (2014). *Aktual'nist' formuvannja profesijno orijentovanogo inshomovnogo navchal'nogo seredovyshha v umovah universytetu* [Actuality of forming of the professionally oriented educational environment in the conditions of university] / Gumanitarnyj visnyk DVNZ "Perejaslav-Hmel'nyckyj derzh. ped. universytet imeni Grygorija Skovorody": [zbirnyk nauk. prac']. – Perejaslav-Hmel'nyckyj. – Issue 33. – P. 128–141. [in Ukrainian].

6. Petko L.V. (2017). *Vyklyky XXI stolittia dlja osvithnoho prostoru Ukrainy. Naukovi pratsi ChNU: nauk. zhurnal* [The challenges of educational space in the 21st century] / Chornom. Nats. un-t im. Petra Mohyly; red. Kol.: O.P.Meshchaninov (holova) [ta in.]. – Mykolaiv: Vyd-vo ChNU imeni Petra Mohyly, 2017. T. 303. Issue 291. P. 10–14 (Pedahohika) [in Ukrainian].

7. Petko L.V. (2015). *Vykhovnyi potentsial metodu sytuatsiinoho analizu ("Case study" method) u formuvanni profesiino oriientovanoho inshomovnoho navchal'nogo*

seredovysshcha v umovakh universytetu [Educational potential of the “Case study” method for the forming of the professionally oriented foreign language teaching environment in the conditions of university] // Naukovyi chasopys NPU imeni M.D.Drahomanova. Seriya 17. Teoriia i praktyka navchannia ta vykhovannia : zb. nauk. pr. ; za red. akademika V.I.Bondaria. – Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M.P.Drahomanova. – Issue 27. – P. 133–140. [in Ukrainian].

8. Pet'ko L.V. (2015). *Filosofs'ko-lingvistychni idei' rozumnynja mizhljuds'koi' komunikacii' u social'nomu seredovysshi* [Philosophical and linguistic ideas of interpersonality communication in professional sphere] / Naukovi zapysky NaUOA. – Ostrog : Vyd-vo “Ostroz'ka akademija”, 2015. – Serija “Filologichna”. – Vol. 53. – P. 9.353–356.

10. Sylkin O.O. (2011). *Zmist terminu «profesijno znachushhi jakosti osobystosti» i tekhnologhija vyznachennja cykh jakostej dlja okremogho fakhivcja* [The content of the term “professionally significant qualities of personality” and the technology of determining these qualities for a particular specialist] // Naukovi praci. Serija: Pedagoghika, psykhologhija i sociologhija. Issue 9 (191) – Donetsk: DVNZ “DonNTU”, 2011. [in Ukrainian].

11. Shadrikov V. D. (2004). *Novaja model' specialista: innovacionnaja podgotovka i kompetentnostnyj podhod* [New model of specialist: innovative training and competence approach] // Vysshee obrazovanie segodnja. – 2004. – No 8. – P. 17–19. [in Russian].

12. Chernukha N. M. (2015). *Intehratsiini protsesy u vyshchii osviti: navchalnyi posibnyk* [Integration processes in higher education:]. – Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka. – Kyiv. – 91 p. [in Ukrainian].

13. Chernukha N.M. (2013). *Napriamy osvitolohichnoi pidhotovky: sotsiolohiia osvity* [Directions of educational education: sociology of education] // Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka. – No 1/2. – P. 19–24. [in Ukrainian].

14. Chernukha N.M. (2014). *Realizatsiia poliparadyhmalnoi metodolohii u suchasni vyshchii osviti* [Realization of polyparadigm methodology in modern higher education] // Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka. – No 3/4. – P. 17–22.

15. Chernukha N.M. (2016). *Tsinnisni orientatsii u profesiinii pidhotovtsi fakhivtsiv: istorychnyi dyskurs* [Valuable orientations in the professional training of specialists: historical discourse] // Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka. – No 5. – P. 17–22. [in Ukrainian].

16. Guk O.F., Chernuha N.M.(2017). Socialization of student youth: vectors of success // Public administration. – No 5 (10). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/socialization-of-student-youth-vector-s-of-success> [in English].

17. Pet'ko Lyudmila. (2017). Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020. Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA

18. 02780, United States of America. – P. 467–472. [in Ukrainian].

19. Pet'ko Lyudmila. (2015). The “Case Study” Method as Means of Formation of a Professionally Oriented Foreign Language Teaching Environment in University Conditions. Intellectual Archive. – Volume 4. – No. 4 (July). Series “Education & Pedagogy”. – Toronto : ShinyWordCorp. – PP. 48–65. [in Ukrainian].

20. Ryzhykov V. A (2016). Technology of Development of the Lawyer's Psychogram and its Meaningful and Practical Component // Journal of Advanced Research in Law and Economics. Vol. VII. Issue 1(15) Spring, P. 100–108. [in English] DOI: <http://dx.doi.org/10.14505/jarleSci>

АНОТАЦІЯ

У статті розкрито сутність і зміст поняття "професійно значущі якості сучасного фахівця". Обґрунтовано, що професійно значущі якості характеризують здібності, органічно входять у їх структуру, розвиваються в процесі навчання і професійної діяльності. Узагальнюючи різноманітні погляди вчених, визначено поняття "професійно значущі якості особистості". Зазначено, що в Україні актуальним є питання щодо конкурентоспроможності фахівців в умовах глобалізації сучасного суспільства, а конкурентоспроможність працівників характеризує показник якості їх професійної підготовки, можливість реалізації сформованих професійно значущих якостей у сучасних умовах ринку праці.

Актуалізовано, що особливої уваги потребують питання наукового пошуку сучасних підходів щодо ефективного формування професійно значущих якостей майбутніх фахівців в закладах вищої освіти, які покликані забезпечувати якість їх професійної діяльності в нових соціально-економічних умовах, відповідно до викликів часу. Подано авторське бачення визначення понять "професійно значущі якості", "формування професійно значущих якостей", "педагогічні умови". З'ясовано, що на сьогодні не існує єдиного підходу до класифікації професійно-значущих якостей майбутнього фахівця та їх єдиного переліку. При складанні такого переліку доцільно скористатися професіографічним підходом (за Рижиковим), який передбачає наявність набору еталонних професійних, особистісних та психофізіологічних характеристик, що встановлюються для конкретної професії.

Ключові слова: професійно значущі якості особистості, професійні якості, особисті якості, здібності, соціокультурний простір, соціально-педагогічний дискурс.